

Visietekst Frans

Inleiding

Frans is in België een **tweede officiële landstaal** en heeft een duidelijke maatschappelijke en communicatieve waarde in het dagelijks leven (*Taalgebieden in België*, z.d.). Daarom willen we met deze doelenset leerlingen een stevige, bruikbare basis bieden in deze taal. Daarnaast willen we hen ook op een veilige en motiverende manier spreekdurf laten ontwikkelen. Deze stevige basis sluit aan op het **niveau A1** van het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (**ERK**). Het ERK omschrijft **vijf taalvaardigheden** die ook in deze doelenset vervat zitten: luisteren, lezen, spreken, mondeling interageren en schrijven (Council of Europe, 2001).

Naast het doel om leerlingen op het A1 niveau van het ERK te brengen, willen we ook dat leerlingen een **open houding** ontwikkelen tegenover andere talen en hun interesses prikkelen om verder te leren. De kennis van een tweede taal wordt gezien als een waardevolle competentie voor school, werk en burgerschap. We beogen een praktische, respectvolle en effectieve taalvorming die zowel **functioneel als cultureel verrijkend** is.

Doelen

De minimumdoelen Frans zijn te bereiken op het populatieniveau op het einde van de **derde graad basisonderwijs** (zie *figuur 1*). De doelenset is hierop afgestemd. Scholen die al vroeger willen starten met het formeel taalonderwijs Frans kunnen hierover meer terugvinden op GO! pro bij 'Instrumenten, standpunten en visieteksten' onder het thema basisonderwijs.

	Kleuter (5-6 jaar)	Vierde leerjaar (9-10 jaar)	Zesde leerjaar (11-12 jaar)
Na te streven MD populatieniveau	- Nederlands (m.u.v. woordenschat en luisterbegrip) - Wiskunde (m.u.v. getalbegrip) - Geschiedenis - Aardrijkskunde - Wetenschap en techniek - Lichamelijke opvoeding - Muzische vorming - Sociale vaardigheden - Burgerschap - Leren leren		
Te bereiken MD populatieniveau	- Nederlands: - Woordenschat - Luisterbegrip - Wiskunde: - Getalbegrip	- Nederlands - Wiskunde - Geschiedenis - Aardrijkskunde - Wetenschap en techniek - Lichamelijke opvoeding - Muzische vorming - ICT - Sociale vaardigheden - Burgerschap - Leren leren	- Geschiedenis - Aardrijkskunde - Wetenschap en techniek - Lichamelijke opvoeding - ICT - Frans - Sociale vaardigheden - Burgerschap - Leren leren
Te bereiken MD individueel niveau			- Nederlands - Wiskunde

Figuur 1: overzicht na te streven en te bereiken minimumdoelen

Opbouw

Elke doelenset bouwt systematisch vakspecifieke inhoud op. Hierdoor verwerven leerlingen niet alleen feiten, maar ook de manier waarop kennis tot stand komt, deze versterkt en getransfereerd kan worden. In figuur 2 vind je de opbouw van de doelenset Frans.

Luisteren	Woordenschat
Technisch luisteren	Woordenschat en lexicale structuren
Luisteren met begrip	Grammatica
Lezen	Inzicht en toepassingen van grammaticale structuren
Technisch lezen	Cultuur
Lezen met begrip	De Franse taal
Spreken	De francofone cultuur
Herhalend spreken	Strategieën
Bewerkend spreken op zinsniveau	Strategieën voor teksten
Bewerkend spreken vanuit een context	Talige diversiteit
Mondeling interageren	Talige diversiteit tussen talen
Mondeling vragen stellen op zinsniveau	Talige diversiteit binnen Frans
Mondeling antwoorden geven op zinsniveau	
Een mondeling gesprek voeren vanuit een context	
Schrijven	
Spellingsgericht schrijven	
Herhalend schrijven	
Bewerkend schrijven	

Figuur 2: opbouw doelenset Frans

GO! doelen

De doelenset Frans omvat ongeveer vijf procent **GO! doelen**. Deze doelen zijn toegevoegd om een aanvulling en concretisering te bieden op de minimumdoelen, en om aan te sluiten op de brede vorming van de leerlingen. Een voorbeeld hiervan zijn doelen FR.051-FR.053. Deze omschrijven het gebruik van elementaire omgangsvormen en beleefdheidsconventies. Dit sluit aan bij de doelen 'sociale vaardigheden'. Een ander voorbeeld zijn de doelen bij het onderwerp 'talige diversiteit'. Hier wordt de waardering voor een meertalige identiteit aangehaald, maar ook spreekdurf, doorzettingsvermogen en het verzorgen van de Franse taal.

Horizontale samenhang: binnen de doelenset

Alle doelen van de doelenset Frans hangen sterk samen. De onderwerpen van de doelenset kunnen in vrijwel elke les Frans gezamenlijk worden geactiveerd. Wanneer je in een les bijvoorbeeld inzet op spreken, zal je ook elementen van grammatica nodig hebben en woordenschat hieraan koppelen. Ook de doelen rond 'cultuur' worden aangeboden in samenhang met de lees- en luistervaardigheden. Wanneer de leerlingen gaan schrijven, zullen ze ook beroep doen op grammatica, woordenschat en lezen. Je kan de doelen Frans dus niet geïsoleerd aanbieden.

Horizontale samenhang: over doelensets heen

De doelenset Frans hangt uiteraard ook samen met **andere doelensets**. Er is een heel sterke link tussen Frans en **Nederlands**. Via het aanleren van een tweede taal, kan je bepaalde inzichten versterken voor de eigen taal. Daarnaast kan Frans ook gelinkt worden aan **geschiedenis** wanneer je het belang van Frans als wereldtaal duidt. Er is ook samenhang met **burgerschap**. Aangezien Frans een officiële taal van België is, linken we hier naar doel BU.090:

beschrijven de Belgische federale staatsstructuur. Als laatste kan Frans ook betrokken worden in de lessen **muzische vorming**, bijvoorbeeld wanneer de leerlingen een artistieke creatie van Franstalige artiesten zoals Stromae of Rodin beschouwen.

Verticale samenhang

De verticale samenhang van de doelenset Frans is zowel spiraalsgewijs als concentrisch opgebouwd. **Spiraalsgewijs** wil zeggen dat de doelen naarmate de tijd telkens complexer worden (Clark & Bruner, 2010; Bruner, 2000). De doelen *FR.003-FR.005* geven bijvoorbeeld aan: eerst gaan de leerlingen een beluisterde zin begrijpen, waarna ze de betekenis kunnen vertellen en nadien de zin kunnen vertalen naar het Nederlands. Ook de leerlijn van 'mondeling vragen stellen op zinsniveau' is spiraalsgewijs opgebouwd. Hierin worden de **gebruiken**-doelen steeds uitdagender en complexer. Eerst gaat het over het formuleren van een ja-nee vraag met behulp van *est-ce que* of een inversievraag. Later wordt ingegaan op vragen met een vragend voornaamwoord of een vragend bijwoord.

Daarnaast is de doelenset ook **concentrisch opgebouwd**, wat wil zeggen dat er doorheen de tijd steeds meer uitgebreid wordt (Concentric & Spiral Approach Of Curriculum Organization, 2025; Thijs & van den Akker, 2009). Deze opbouw zie je vooral bij woordenschat. De woordenschat breidt naar mate de tijd vordert steeds verder uit. Er is ook **samenhang tussen de spiraalsgewijze en concentrische opbouw**: aangezien de woordenschat van leerlingen zal uitbreiden, kunnen ze ook steeds complexere zinnen maken en complexere teksten lezen.

Begeleiding

In functie van brede basiszorg is het van belang dat je als leraar zicht krijgt op de **taalachtergrond** van de leerlingen. In sommige regio's zitten veel Franstalige leerlingen in de klas, in andere regio's helemaal geen. Daarnaast zijn er ook leerlingen die dicht bij de Franse grens, de taalgrens of in een tweetalig gebied wonen. Zij hebben meer kans om op natuurlijke wijze in contact te komen met de Franse taal. Wanneer Frans voor iedereen in de klas nieuw is, zal er ook een gelijkere startpositie zijn. Het is dus zeer belangrijk om in kaart te brengen welke leerlingen al ervaring hebben met de taal.

Het is belangrijk om aan te geven dat een **stille periode** bij het aanleren van een nieuwe taal normaal is (Buyck, 2022). Wanneer leerlingen een nieuwe taal aanleren, gaan ze eerst luisteren en de taal rondom hen proberen begrijpen, voor ze effectief zullen overgaan naar het spreken van de taal. Bij de ene leerling duurt dit langer dan bij de andere. Je kan leerlingen helpen om deze stille periode te overkomen door hen vertrouwd te maken met de taal door zinnen na te zeggen en gezamenlijk uit te spreken, in plaats van hen meteen zelf zinnen te laten produceren (Krashen et al., 1982).

Vormgeving onderwijsleerproces

In de lessen Frans staat een **veilige en motiverende leeromgeving** centraal, waarin leerlingen durven spreken, fouten maken en daaruit leren. Frans wordt zoveel mogelijk in het Frans gegeven, zodat de taal op een natuurlijke manier wordt ervaren en gebruikt. Als **leraar** speel je hierbij een **cruciale rol** door een positieve houding ten opzichte van het Frans uit te dragen en het belang van de taal in de maatschappij te benadrukken. Daarnaast is het belangrijk dat

je als **leraar** in de les voornamelijk **Frans spreekt** en dit op zo'n correct mogelijke manier (Buyck, 2022). Zo worden leerlingen maximaal 'ondergedompeld' in de les Frans.

Om leerlingen te ondersteunen, kan je gebruik maken van **hulpmiddelen** in de klas, zoals woordenlijsten, werkwoordschema's en illustraties. Daarnaast vormt **duo-werk (coöperatief leren)** een belangrijk onderdeel van de lespraktijk. Per twee durven leerlingen vaak meer te spreken en te experimenteren dan in een grote groep (Buyck, 2022).

Het belangrijk dat je de taal steeds in een **zinnvolle context** aanbiedt. Dit betekent niet louter woorden uit het hoofd laten leren, maar taal gebruiken in **relevante communicatieve situaties**. Nieuwe woorden worden daarom gekoppeld aan herkenbare thema's, zoals vrije tijd, eten en drinken of het weer. Binnen die betekenisvolle context oefen je zowel de communicatieve vaardigheden als de correcte beheersing van het Frans: aandacht voor uitspraak, typische klanken, lidwoorden en basisgrammatica. Daarnaast is het ook belangrijk dat de gebruikte **teksten** aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen en dat ze bestaan uit een divers aanbod aan teksttypes, waaronder instructies, mededelingen, beschrijvingen, uitnodigingen, verhalen, eenvoudige gedichten en liedjes (*onderwijsdoelen*, z.d.). De **woordenlijst** Frans die bijgevoegd is aan de doelenset is bindend. Er wordt verwacht dat de leerlingen op het einde van het zesde leerjaar deze woordenschat bezitten. Tot slot vormen de lijst met **minimale materiële vereisten** en **didactische fiches** houvast voor jou als leraar bij het vormgeven van het onderwijsleerproces.

Opvolging

De opvolging binnen de doelenset Frans kan opgebouwd worden rond **betekenisvolle, communicatieve activiteiten**. Je kan bijvoorbeeld aan een kleine groep vragen om een eenvoudige dialoog te creëren op basis van een aantal aangereikte woorden, kaarten of tekeningen. Door deze dialoog te observeren kan je als leraar doelgericht aandacht besteden aan grammatica, woordenschat en uitspraak. Belangrijk hierbij is dat je als leraar **effectieve feed** geeft aan de leerlingen. Voor de oefening start, kan je meegeven waar de leerlingen op moeten letten (**feedup**). Tijdens de oefening kan je bijvoorbeeld **feedback** geven op de uitspraak van de leerlingen door de zinnen herhalend te verbeteren. Zo krijgt de leerling inzicht in hoe een bepaald woord correct uitgesproken wordt (**modelleren**). Op het einde van de oefening kan je ingegaan op wat volgende keer beter kan (**feedforward**).